

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadjatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értéküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János; Berde Áron, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor,**
helyettes szerkesztő: **Szabó Sámuel.**

Tartalom: A párisi közkiállításról. — Pótlóvak vásárlása Erdélyben. — Szabályrendelet. — Nagyban természetére ajánlható földi eperfajok. — A bor savanyodásáról. Rösztler Károly. — Nagyvárad kiállítás, jun. 9—11-én. Gobóczy Károly. — Vonatot feltartóztató hernyók. — Kolozsvári Antalnapi vásár. — Sarlók és kapák köszörülése. — Közmondások. Ébner Sándor. — Vidéki gazdasági tudósítások. — Hirdetések. — Piaczi árak.

A párisi közkiállításról.

(Eredeti tudósítás.)

(G. V.) I. Midőn végre párisi tudósításaimat megkezdhetem, mindenekelőtt szükségesnek tartom általános tájékozásul a világtárlat elrendezéséről és beosztásáról néhány szót szólni.

Nem tartozom azok közé, kik az ilyen kiállítások hatását és értékét tulbecsülik; de másrészt azon nézetet sem osztom, hogy az ilyen békés versenyek — mint nevezni szokták — mit sem érnek, leghelyesebb lesz itt is a közép út; ritka ismétléssel az ilyen alkalom mindenesetre roppant becses anyagot nyújt a tanulni vágyónak és akarónak, kivált ha ezen anyag úgy van rendezve, hogy a tanulás alpháját, az összehasonlítást megengedi és megkönnyíti.

Bécs 1873-iki szép tárlata a mostoha pénzügyi viszonyok és a cholera miatt nem juthatott teljes érvényre; Philadelphia távolsága mindenesetre nevezetes akadályul szolgált és a párisi kiállítás is eléggé kedvezőtlen időben jött létre és áll fenn. A borus politikai láthatár, az elkeseredett helviszály itt magában Franciaországban, mely a nagy nemzeti ünnepély megtartását már-már bizonytalanná tette; kétségkívül nem igen mozdíthatta elő a tudomány, művészet, ipar és östermelés feltüntetésére irányzott mozgalmat és ebben kell keresniünk első sorban azon nagy késedelem okát, melynek itten tanui vagyunk

és mely azt mondatja velünk, hogy a kiállítás tulajdonképen csak június második felében lesz és lehetetlenesen készen!

Még le sincs rakva az óriási vállalatnak zárköve és már új találkát emlegetnek a „jól értesült“ körök: 1881-ben Róma az ó világ ura, tárja fel kapuit az új, — a közsén és gőz korszaka előtt és erősen hiszi, bizva multjában és jövőjében, hogy sikert fog aratni. Szó sincs róla, hogy nyolcz év alatt négy világkiállítást még az ügynek legvérmesebb barátja is megsokal, hanem azért, tán fejszóválva, de ott lesz ő, vagy helyette megannyi más. A tárlatokon résztvenni nemzetre, valamint üzletre és általában egyesre nézve, ha eddig becsületbeli kötelesség volt, maholnap elodázhatlan szükséggé fog válni és az így tart majd fokról, fokra, míg be nem áll a túlszigázás következtében a természetes reactio, az általános eltompulás.

Ha a kiállításnak pénzügyi sikere nagyrészt oly tényezők közreműködésétől van feltételezve, melyekre a rendezők csak alig, vagy épen nem gyakorolhatnak befolyást, egészen másként áll a kérdés, ha a morális eredményt vesszük tekintetbe; mert itt már ugy a háziúrtól, mint a vendégektől függ, elérhető-e ezen cél, vagy nem? Legnagyobb szó a házi urat illeti meg; övé az általános berendezés érdeme vagy büne, mert a vendég csak annyit tehet, hogy a neki adott téren és nyújtott körülmények között kisebb nagyobb élelmességgel, csinnal és rendszerrel mutatja be hazája termékeit.

Ki ne emlékeznék a bécsi közkiállítás boszantó tömkelegére, hol egy országnak különböző termékeit nagy fáradtsággal kellett a roppant térség minden zege-zugában összekeresni, az egybe tartozó tárgyakat pedig, melyeknek összehasonlító tanulmányozása volt minden komoly látogatónak főcélja, épen nem, vagy csak alig lehetett megtalálni. Ez itten másként van és — sietünk hozzátenni — jól van rendezve. Már 1867-ben a practicus francia ugy szervezte tárlatát, hogy az egy nagy kört képezett és míg a körületen haladva, az egyöntetű tárgyakra

bukkantunk, addig a sugarak irányában az illető ország foglalt helyet. E felosztás célszerű volt a látogatóra, de nem előnyös a vállalkozóra nézve, mert a gömbölyded vonalak mentében sok tér maradt kitöltetlenül és az épület anyagának értékesítése, épen a közéletben ritkán alkalmazott ivezetek miatt csak nehezen és olcsón volt lehető. Most a kiállítási palota óriási egyenközényt (paralellogramm) mutat: a csarnokok hosszaságában haladva az egyöntetű tárgyak csoportosítását, miglen keresztben az egyes országokat találjuk.

Igaz ugyan, hogy műszaki és elhelyezési szempontból nem minden nemzet használhatta fel úgy a kiosztott tért, mint a szomszéd francia, mert például egyiknek ipara ment túl a szabott korlátot, míg a másiknak östermelése foglal nagyobb helyet; de mindamellett úgy a csoportok, mint a tartományok tanulmányozása a lehetőségig meg van könnyítve.

A kiállítási helyiség maga két főrésze oszlik, egyik a Trocadéro, másik a Champ de Mars (vagyis Marsmező), az első térség nevét azon óriási most emelt palotától nyerte, mely Páris felőli szélét szegélyezi; e palotában vannak a gyűlési termek, itt tartatnak a hangversenyek és ünnepélyek. A Trocadéro parkja azután mindenféle külön építménynek ad helyet, ezek közül néhány a gazdát is érdekli p. o. az Algirba telepedett elsass. lotharingi gyarmat, a hasznos és ártalmas rovarok pavillonja és több más. A Szajna folyó Jena hidja át van hidalva egy másik felsőbb átjáróval, mely a Marsmező kertjébe vezet, e kertnek minden tárgya egyszersmint kiállítványul és a híres francia dísz-virág és gyümölcskertészetnek remekait tünteti fel. Ezen állandó kertészeti kiállítástól függetlenül vannak a két hetenként megújuló kerti tárlatok egy külön csarnokban elrendezve, hol most — június 1-étől 15-éig — a legszébb érett (üvegházi) szőlőt, főleg chasselas, lehet látni.

A Szajna bal partján a francia gazdasági gépek foglalnak helyet, felváltva a tulajdonképeni mezei terményeknek szánt tágas csarnokokkal. A kiállítási palota termei úgy vannak egymással összekötve, hogy anélkül, hogy szabadba, vagy csak folyosóra is lépniük, az egész tárlatnak zömét meglátogathatjuk.

A térség ugyanaz lévén, mint 1867-ben, érdekes lesz a fedett helyiség méreteit összehasonlítani. Míg 1867-ben a csarnokok 150,000 □ métert tettek, most a 200,000 jóval túl van haladva, mi mellett a Trocadero óriási építményei tekintetbe sincsenek véve. E mellett a legtöbb nemzet kiállítása oly zsufolt, hogy a közlekedésre csakis a nélkülözhetlenül szükséges minimalis teret hagyja fenn.

A kiállítási osztályozási rendszer annak idején mindenütt volt ugyan közölve, de ezuttal azt röviden ismertetni tán nem lesz felesleges, összesen kilenc csoportban 90 osztályt találunk, melynek felosztása nem mindig kifogástalan. Az I. II. III. IV. csoport a művészeti készítményeket, nevelés és oktatásügyet, butorzatot, ruházatot és tartozékait foglalja magában és bennünket e helyen közelebből nem érdekel. Az V. csoport, extractív ipar, nyers és feldolgozott cikkek alatt az östermelés nevezetes ágait, a bányászatot és kohászatot, az erdészet termékeit és készítményeit, a nem tápláló földmívelési termékeket (főleg lent, kendert, mosott vagy mosatlan gyapjút és dohányt), vala-

mint kidolgozott és nyers bőroket látjuk összefoglalva, miglen a VI. csoportból csakis a mezőgazdasági gépek szakosztálya érdekel. A VII. csoport, tápláló szerek, majdnem egészen a mienk, itt van első sorban a gabona és bor, a főzelék és gyümölcs, a VIII. csoportban az élő állatok vannak elhelyezve, a IX. a kertészetet öleli át. Siessünk addig is, míg erre részletesebben visszatérhetnénk, megjegyezni, hogy Magyarország gyapja, dohánya és kenderje, ha nem is eléggé, de jól van képviselve, ugyanezt mondhatjuk a gabnáról és borról, mert egyes híres termelő vidék teljesen képviseletlenül maradt. Az élő állatok egyik csoportja — szarvasmarha, juh, sertés és majorság — jelenleg (június 7—17-ig) van bemutatva, itt számra kevésbé, minőségben nagyszerűen vagyunk Gróf Hunyadi Imre híres juhászata által képviselve; a lókiállítás szeptemberben lesz, mely alkalommal maga az állam fog 50—60 tenyészállatot kiállítani. A kertészeti csoportban eddig csak Novotarski pécsi hazánkfia vett részt, ki „Asparagus retrofractus arboreus“-t állít ki.

E néhány bevezető sor után fogjunk a komoly munkához és szenteljünk néhány sort a kiállítás egyik legsikerültebb osztályának: az állatkiállításnak. —

Pótlóvak vásárlása Erdélyben.

A legelsőbb rendelet folytán felállítandó pótlóvázási bizottságok, a következő helységekben a lent nevezett napokon, háttas- és teherhordó lovakat fognak bevásárolni, úgy mint:

Nagy-Szebenben:

Június 22-én és 23-án 29 háttas és 80 teherhordó lovat,

Kolozsvárt:

Június 22-, 23- és 24-én estéig bezárólag 25 háttas- és 100 teherhordó lovat;

Beszterczen:

Június 22-től 25-éig bezárólag 188 teherhordó lovat.

Kőhalom (Reps):

Június 22-én és 23-án 100 teherhordó lovat.

Székely-Udvarhelyen:

Június 22-én és 23-án 100 teherhordó lovat.

Hogy a t. cz. lóhirtokosok a katonai czéloknek megfelelő lovaikat elővezethessék, az ilyen lovaknál követelések átaljában tudomásra juttatnak:

1-ör. Azoknak jó erőben kell lenni.

2-ör. Lehető erős csontalkatuak legyenek és tetemes horderővel bírjanak.

3-ör. A legcsékélyebb nagyság-mérték 144 centimeter alatt ne legyen.

4-ör. Nem szabad 4 éven alól, de a háttas lovaknak 10 és a teherhordó lovaknak 12 évesnél öregebbnek lenni.

5-ör. Különbön különös kitűnő tulajdonságainál egy hogyi háttas lónak, a legcsékélyebb nagyság-mértéktől el-

térhetni és ezen esetben 147 centimeter nagyságu lovak is vásárolhatók.

6-or. A kezességi hibák következők:

„a gyanus mirigy, a takony és a keh, 15 napi,“

„a kábadühödség“,

„a dühféreg“,

„a esőkönösség“,

„a fekete hályog és a hónapos vakság“ 30 napi kezességre kötelez és megjegyeztetik, hogy a cs. kir. kincstár a kezességi jogot esetlegesen felhasználandja és az ily hibás lovakat birtokosainak a vétár visszatérítése mellett visszaadja.

7-szer. A pót-lóarak következők: egy teherhordó lóért 120—150 forint és egy hegyi hátú lóért egész 300 forint.

A t. cz. lóbirtokosok, valamint lókereskedők ezenel felszólítatnak, a fentnevezett feltételeknek megfelelő lovaikat a nevezett pótlovazási bizottságoknál elővezetni, hogy a törekvésü cél, a lehető gyors bevásárlás elősegítődjön.

Hivatali helyisége a pótlovazási bizottságok a városi hatóságoknál tudakolható.

A cs. és kir. katonai főparancsnokság
Nagy-Szebenben.

Szabályrendelet

az ártalmas tápszerek és veszélyes tárgyak elkobzásáról és megsemmisítéséről.

A következő tárgyak minden esetben lefoglalandók.

1. A közvetlen fogyasztásra (tehát nem befőzésre, el-tartásra vagy egyébként való feldolgozásra) szánt s áruba bocsátott azon gyümölcs, mely annyira éretlen, vagy annyira megromlott, hogy az emberi egészségre kártékony lehetne.

2. Azon tej, turó, sajt, kenyér vagy lisztnemű, mely akár az előállítás vagy az eltartás helytelen volta, akár pedig hami-sítás következtében az emberi egészségre ártalmassá vált.

3. Mindennemű ártalmas gombák.

4. Azon étek és italok, melyek méregtartalommal bírnak.

5. A rothadásnak indult vagy oly hús és húskészítmény, mely az élő állatban jelen volt betegség következtében az azt elfogyasztók egészségére ártalmassá lehetne.

6. Azon zsír, olaj, vaj, mely annyira meg van romolva, vagy akként van meghamisítva, hogy emberi ételekhez használva, az egészségre ártalmassá lehet.

7. Azon gabbaneműek, melyek közé az emberi egészségre ártalmas hatású növénymagvak vannak vegyülve, vagy pedig azon gabonaliszt és burgonya, mely egyébként annyira meg van romolva, hogy felhasználása az emberi egészségre ártalmassá lehet.

8. Az eladásra vagy kimérésre szánt oly italok, melyek annyira el vannak romolva, vagy akként vannak készítve vagy

meghamisítva, hogy azok mértékletes használata is az emberi egészségre kártékony hatást gyakorolhat.

9. Mindazon eladásra szánt étek, ételmi szerek és ital-neműek, melyeknek előállítása, árulása vagy kiszolgáltatása körül a megfelelő tisztasági szabályok annyira elhanyagoltatnak, hogy a nevezett tárgyak undort gerjesztőkké válnak — vagy a melyeknek az emberi egészségre egyébként ártalmas voltát a szakértő közeg indokolja.

Az ételmi szereken és italokon kívül a rendőri közeg felügyelete alatt áll és a szakközegek utasítása folytán lefoglalandó s egyuttal az első fokú hatóságnak bejelentendő, illetőleg beküldendő minden eszköz, tárgy és készítmény, mely az emberi életre és egészségre veszélyes lehet, a mennyiben azok jogositatlanul tartatnak vagy árultatnak, ilyenek:

1.) minden emberi étel vagy ital készítésére használt edény, melynek anyaga az egészségre általában veszélyes lehet, ha az nincs kellőkép veszélymentessé téve.

2.) A jogosultság nélkül készített vagy birt méregszerek, továbbá a jogosulatlanul készített s eladásra szánt oly gyógyszerek, melyeknek készítése és eladása megszorító rendeletek által van korlátozva.

3.) Minden szövet és készítmény, melynek készítéséhez vagy festéséhez erősen ható mérgek készítettnek használatra, ha azokban a mérgező anyag az emberi életre vagy egészségre kártékonyvá válható mennyiségben és minőségben még mindig jelen van.

4.) Ha eladásra szánt valamely ruha, ágynemű vagy egyéb használati tárgyról kiderül, hogy az ragályos beteg által használtatott és ezután kellőleg nem fertőtlenített. —

Nagyban termesztésre ajánlható földi eper-fajok.

A földi eper tenyészik ugyan, úgy a hogy, minden talajban és terem is, azonban égető, laza és sovány talajban csak néhány évig él és gyümölcsei aprók, éretlenek szoktak lenni kemény, agyagos talajban nem szívesen hajt gyökeret. Meglehetősen jól tenyészik puha, agyagos lapályon, kiváltkép, ha kellő trágyáztatását megkapja; legjobban azonban laza agyagos hegyi talajban, a hegyoldali mellékvölgyekben, hová a szétmálló kövezetekből az esővíz folytonosan új ásványi trágyaszereket hord.

Hacsak lehetséges, ültessünk földi epret oda, hol addig azt nem miveltük; ilyen helyen legnagyobb és legszebb gyümölcsöt szokott teremni. Azon nézet, mely szerint a földi epret inkább árnyékos, mint verőfényes helyre ültessük, helytelen; a földi eper a legnaposítottabb és legmelegebb földben tenyészik kitünően, még akkor is, ha délnek fekvő lejtőn van ültetve; feltétvén, hogy a talaj a kívánalmaknak tökéletesen megfelel s elég erővel is bír.

Úgy hisszük, mindenki ismeri a földi eper indáit, melyek már június közepétől kezdve minden irányban kihajtanak. Az indák végein levő rügyekből önálló fiatal növénykékk törnek

elé s meggyökereznek; ezeket használjuk fel új ültetvények készítésére. A legalkalmasabb idő erre augusztus közepe; azonban meleg időjárás mellett még szeptember közepéig, sőt october elején is ültethetünk. A tavaszi ültetés azért nem tanácsos, mert ez esetben egy teljes évig kell várakoznunk, hogy az első gyümölcsöket nyerhessük; ha aug. második felében és szeptember havában ültetünk, akkor már a következő tavasszon egy kis termést nyerünk, mert ezen időben véghez vitt ültetés mellett az indáknak volt idejük a meggyökerezésre.

Azt a darab földet, mit ezen művelésre kiszemeltünk, előbb kétszer mélyen föl kell ásni és régi, szétmálló marhagánéval kellően megtrágyázni. A trágya aláforgatása azonban úgy történjék, hogy ez a gödörbe ne tapodtassék be, hanem hacsak lehet a felforgatott földdel egyenletesen kevertessék össze.

Az ananász-epernek száz válfaja is van, melyek alakra, nagyságra és jóságra nézt nagyon különbözők; nagy gyönyörűségünkre szolgál, ha ezen fajokból bizonyos mennyiségűt kertünkben művelhetünk.

A nagyban való termelésre azonban csak kevés faj alkalmas; ilyenkor ugyanis megkívánjuk, hogy bőven teremjenek termőképességeket 6—8 évig is megtartsák, nagy gyümölcsöt teremjenek és húruk kemény legyen, hogy a szállítást jelentékeny sérülés nélkül kiállják. Hogy lehetőleg húzamos ideig szállíthassunk epret, szükséges olyan fajokat ültetnünk, melyek egymás utáni időrendben érnek, vagyis: egészen korai, középkorai, rendes időben és későn érő fajokat; ilyenek: a Mammuth (első helyen), Princesse Alice, May queen, Jucunda, Marguerite, la Constante, Président, Duc de Malakoff, Sir Joseph Paxton, Wunder von Giesten stb. nevű fajok.

A hónapos eperfajok közül, melyeknek értéke tudvalevőleg csak akkor kezd emelkedni, mikor az ananász-eprek már elértek és midőn az erdei eper fogyni kezd, legnagyobb és legszebb gyümölcsöt terem: la Meudonaise és Gilbert's Braune nevű fajok; a hónapos epret a cukrárszok fagyaltkészítésre használják, minélfogva keresett árucikk.

A fehér gyümölcsű földi epret nem vásárolják nagyon szívesen; ellenben a piros húsunak nagy keletje van.

A mi magát az ültetést illeti, legcélszerűbben járunk el, ha a kis plántákat egymástól 20 centimetryire ültetjük négyzetben, a mint ezen pontozatok mutatják.

:: ——— :: ——— :: ——— :: ———
:: ——— :: ——— :: ——— :: ———

Tanácsos, jó gyökéretű plántát használni az ültetésnél s a gyökereket jól elteregetni a földben. A hónapos epret 50 centimeter széles négyzetben kell ültetni.

A további elbánás igen egyszerű; tavasszal a földet fel kell jól kapálni és a tavaly elszáradt lombokat eltávolítani; időközönként jól megöntözni. A gyümölcs leszedése után július közepéig nyugszik a föld és ekkor az összes indákat elvagdadjuk, hogy még azon évben ősszel ki nehajtsanak. Minden évben két pórganéval trágyázunk s azt a földet jól össze keverjük.

Igy kezelvén epertáblánkat, a talaj 6—8 évig is megtartja termőképességét. Ez idő bekövetkeztével vagy 3 évig nyugtatjuk a talajt, legcélszerűbben úgy, ha abba lóherét, vagy kapásnövényt vetünk. Csupán ezen ideig való nyugtatás után ültethetünk belé újra földi epret.

Hogy azonban megszakítás nélkül folytonosan eprünk legyen, célszerű mindig különböző koru ültetvényeket berendeznünk és ennek megfelelőleg minden második vagy harmadik évben új táblákat ültetnünk.

Az epergyümölcs szedését mindig reggel és pedig abba magákat begyakorlott emberekkel végeztetjük; a gyümölcsöt csak a szárnál fogva szabad érinteni s úgy leszakítva a szállításra szánt kosarakba rakni, melyeknek laposaknak kell lenni, hogy legfennebb két réteg eper férjen belé; alól közte és feljül eperlevelet helyezünk a kosárba, hogy a gyümölcsök ne sérüljenek meg.

A földi eper jövedelmezősége attól függ, vajon nagyobb város közelében vagy a vasúthoz közel van-e a termelőhely és hogy művelését saját embereinkkel végeztetjük-e? Hogy természetesen nagyon jelentékeny, sőt egész községeknek is jövedelmező összegeket hajt be: bizonyítja Baden nagyhercegség Stauffenberg községe, hol minden évben körülbelül 300 mázsa epret termelnek s mázsáját egyre-másra legolcsóbban számítva 50 márkával, 15,000 márkán adják el; ez összeg az ügyes stauffenbergieknek 10—20 százalékot jövedelmez. A szebb példányokat szemenként eladva, természetesen nagyobb árt kaphatni érte; így kaptak Strassburgban a tavaly nyáron egy tányér kiválogatott s egyenlő nagyságu eperért, melyből 15 szem volt a tányérban, egy márkát!

Bátran állíthatjuk, hogy is mindig nagy az eper-kereslet. Szép, nagy epret rendszeren szállító termelők mindig találnak vevőt a vendéglősök között. Ezekén kívül igen nagy mennyiségű epret használnak fel a cukrárszok befőtt, iz és fagyaltkészítéshez. Az első célra különösen piros húsu epret keresnek.

Nagyon szeretik a vevők, ha az eladó szép, lehetőleg nagy szemű epret s leginkább, ha azt csinos, tiszta kosarakban, szotyrokban hozza a piacra; ez emeli a keletet, főképp, ha a vevő a gyümölcsessel együtt a kosarat is megkaphatja.

A ki tehát földi epret nagyban szándékszik termelni s ebből kellő jövedelmet és jelentékeny tiszta hasznot akar húzni, a következőket tartsa szem előtt:

1. az e célra szolgáló epertáblát, mint föntebb leirtuk, úgy kezelje;
2. termelő helye legyen közel valamely nagyobb városhoz;
3. termelő helye legyen vasút mellett vagy ahhoz közel, hogy a vasúthoz szállítás sokba ne kerüljön;
4. a megművelést részben vagy ha lehet egészben, saját embereivel végeztesse.

(Wiener Obst- und Gartenzeit.)

A bor savanyodásáról.

A bor betegségei közül az eczetesedés a legveszedelmesebb és legártalmasabb, kikerülhető az edények folytonos tisztán tartása által, és főleg a levegőnek elzárásával, lehuzásnál, ha a borszivattyut használjuk. Tisztátalanság és vigyázatlan lehuzás a legjobb bort is savanyuvá teszi.

A levegő egyedüli okozója említett betegségnek, mert két féleképpen hat károsan, először élelytartalma és másodsor a benne levő gombák csirái által. Ha a borba élely és gomba csirák kerülnek, egy új növényélet keletkezik benne, mely eczetesedést okoz.

Az eczetsav 2 sulyrésszel több élelyt tartalmaz, mint a borszesz azaz, hogy borszeszből eczetsav képződjék, élely szükséges. A borszesz tehát a körlégből élelyt vesz fel és eczetsavat alkot.

Göröcsövel vizsgálva egy eczetes bort, abba egy egész növényvilágot fogunk találni, melyet szabad szemmel ép úgy nem láthatunk, mint nem látjuk a vízben levő ezer meg ezer állatooskákat sat.

Miután vigyázatlan lehuzás közben a bor élelyt és növénycsirákat vesz fel, képződnek ezen göröcsői apró növények és létre jön az eczetesedés. Látható ebből, hogy savanyu ízű és szagu edények a bornak ártalmára vannak. Megjegyzendő még hogy a levegő élelye nem mindég egyforma hatással bír; nehéz idők alkalmával sokkal nagyobb hatásu. Példa erre tej, sör, bor, gyümölcsnedvek stb., melyek ily időben gyorsabban és könnyebben savanyodnak.

Legjobb mód borainkat az eczetesedéstől megóvni: a folytonos tisztán tartás; kellő időben történt, okszerű lehuzás; és végül a hordóknak gondos elzárása, úgy a lehuzás előtt, mint lehuzás után.

Olyan bor, melyben az eczetesedés előjelei mutatkoznak, korán kezdve, még megjavítható azáltal, ha szénsavat adunk hozzá, mely erre a célra készült gép segélyével történik. Krétából, sziksóból lehet és szokták a szükséges tiszta szénsavat fejleszteni.

Egy második mód az eczetes bor megjavítására a melegítés. Minden növény fejlődéséhez bizonyos mennyiségű és fokú meleget kíván, ha ennél több vagy kevesebb van, a növény élete megszűnik, így elvesztik például az eczetképző anyagok csiraképességüket 60—70°R-nál; ha tehát eczetes bort ezen hőfokra melegítünk, további savanyodástól óva van. Az eljárás következő: a megjavítandó bort üvegekbe lefejjük, melyek $\frac{1}{4}$ részre üresen maradnak és jól bedugaszoltatnak, ezután egy üstbe rakjuk, ezt vízzel megtöltjük és tűz fölibe helyezük s forni engedjük; az üvegek 1 órát maradnak a forró vízben ezalatt a bor eléri a fenntebbi hőfokot és eczetesedéstől óva lesz. Az ilyen bort, az üvegekből, egy tisztára mosott és erősen kénczett hordóba öntjük és később erősen derítjük. Ezen eljárás csak is kevés borral történhetik, nagyobb mennyiségű, erre alkalmas helységeken javítandó.

Említett két mód egyedüli biztos eljárás, eczetes bor megjavítására; ha azonban a bor 5—10%₀-nél több szabad

eczetsavat tartalmaz, többé nem javítható; leghelyesebben cselekszünk ily borral, ha elősegítjük benne az eczetképződést, mert legalább jó borezetet nyerünk belőle.

Számtalan szer van még eczetes bor megjavítására ajánlva de mondhatni egyik sem biztos; mert ha segít is, csak rövid időre, később ismét előáll a baj. Igen nehéz dolog a természet törvényeinek ellent állani; az eczetesedés hasonlít a tüdővészhez; kezdetben tehetünk a baj ellen, de később már misem használ, a bor eczetté lesz, az ember pedig meghal.

Sokan azon nézetben vannak, hogy egy vékony bor, mely eczetes lett, egy nehéz bor hozzá adása által megjavul; ez nem helyes nézet, mert önthetünk eczetes borból egy vedret, ezer meg ezer veder nehéz borba, az az egy veder soha meg nem javul, hanem még megrontja a vele kevert összes bort is.

Rösler Károly.

Nagyvárad kiállítás, jun. 9—11-én.

Nagyváradon a biharmegyei gazd. egyesület csarnokában a pünkössti ünnepek alkalmából folyó június 9, 10, 11-én tartott termény s iparmű kiállítás elég sikerültnek mondható.

Többek között Gyuláról Göndöcs Benedek apát s lelkes ur méhészetében legnagyobb haladást láttató, könnyen és legelőnyösebben kezelhető méhlokot, a legcélszerűbb szerkezettel, sejt-nyomattal, különféle csorgatott és lépes mézzel stb. a dohány okszerű kezeléséről könyvét, — mely 30 krajczárért megszerezhető s általános elterjesztésre méltó — 6 féle a legszebb szivarnak való dohány-csomagokkal, egy doboz selyem gubót, nagyvárad kertjéből a legszebb cseresnyét és meggyet állíttatta ki; a szilárdabb tárgyakat állandó kiállításban az egyesület részére ajánlva át. E kiállítvány az egyesület részéről első rendű dicsérő oklevéllel tüntettetett ki.

Nagyváradról Novák Gergely ur műkertészetéből tömegesen kiállított szép rózsák, rhododendron, szekfű s más virág-neműek, diszfák és zöldség-ujdonságok, dicsérő oklevelet nyert.

Farkas testvérek műkertészetéből nagyszerű kékvirágu Hortensziák s más virág- és zöldségujdonságok bronzéremmel lettek kitüntetve.

Serdült Bálint ur és Máté Lajosné urnő szép rózsacsoportjai elismerést érdemeltek.

A gazdasági telepről is egy termet elfoglalt selymérek, selymészeti tárgyak, egész család méhet befoglaló s munkáját, kezelésmódját feltüntető üvegszekrény, többféle méz, mult évi alma, körte, ez idei cseresznye, meggy, földi eper, 19 féle korai burgonya, a látogató közönség rendelkezésére bocsátott nagy halmaz rózsák stb. kiállítva, a közönség elismerésével találkoztak.

A hazai iparművek közt első helyen tüntek fel a zsoboki márvány-gyár salonasztalai, urnák, virágtartók, serlegek, csemegetál, czukor-, dohánytartó stb. gyönyörű márvány-műdarmai, melyek az egyesület részéről első rendű dicsérő oklevéllel lettek kitüntetve.

Bihar-Díoszegről Kalmár Ferencz leánytanító ur és fia által készített csinos vesszőkosarakat, kitömött állatokat, leánytanítványi által készített sokféle női kézművet; továbbá Lipcsei Ignác tanító ur általa tengericsuhával és kender-zsinnyel igen szépen kötött székeket, ruhaseprűt, a legcsinosabb vesszőkosarakat a hozzá szükséges műszközökkel és tanítványai munkáival együtt állítottak ki. Szép és példás irányadó háziipar-műveikért mindketten dicsérő oklevelet nyertek.

Henczidáról Tanka Sándorné és leánya, külföldi e nemű művekkel versenyztethető, igen szép fonatu szalma kalap művei, ugysziatén Ujvári Zsuzsanna kalapműve elkésve érkeztek, mind a mellett dicsérő elismerést nyertek.

Nagyváradról Pauker Imre késművestől kitűnő jó kertész-kések, ollók, fagyűrűzők stb. állittatván ki, bronzéremmel díjazatik e kiálltmányért.

Barabás Menyhért műasztalos urtól saját készítményü igen jó hegedük, képek, mangorló. Továbbá Musenbacher I. F. műczukrász urtól a czion templomnak nagyszerű czukros süteménybeni hű utáuzata.

Ugyszinte G. Piroska dinnye aszalványa, szalmakalap művei, többféle csinált virágai dicsérő elismerésben részesültek.

Dery János ur üveg, porcelán, kőedény raktárából tömeges és igen csinos kiállítás lévén, a kiállító e részbeni érdeme elismertetett.

Budapestről az első magyar gyapjumosó és bizományi részvénytársaságtól kissé elkésve 10 féle mosott és mosatlan selyem gyapju, üzleti programmok mellett állandó kiállításba küldetett be.

Nagyváradról Gitye Demeter urtól is csak a kiállítás végén érkezvén gazdasági ekék és taligák, ezek ismertetése és méltatása később a vásárnapi kiállításról leend.

A pozsonymegyei gazd. egylettől 100 darab „Magyar gazda“ című igen jeles könyv a kiállítás végér. érkezett ismertetés és 20 krajczárral elárusítás végett, későbbre marad.

Budapestről Fromm Antal urtól gyakorlati előadás végett a borjavításnak, kivitelképessé és palackkéretté tételét tárgyazó utmutatása küldetvén, dicsérő elismeréssel fogadtatott, ez és a méhészetből gyakorlati előadás érdeklődést keltvén, több alkalommal ismételtetni fog.

Látogatók szép számmal voltak, kik a kiállítást megelegedve hagyták el.

A kiállításoknak a „Vasárnapi kiállítás“ címén megújítva, ezután is folytatása leend.

Gobóczy Károly,
gazd. egyll. titkár.

Vonatot feltartóztató hernyók.

Ez évben anynyi hernyó van, hogy sok helyütt, mint például a veszprémmegyei Szent Gálon és a gecse gyarmati erdőben minden fát pusztára emésztettek. A gecse-gyarmati erdőn a magyar nyugoti vasut sinei vonulnak keresztül s ez által az erdő két részre van metszve, mely közül az egyiket a hernyók tökéletesen elpusztítottak, és miután a fákon mi

zöld sem volt többé, tömegesen vándoroltak az erdő másik részébe a sineken keresztül. A hernyók száma milliárdokra ment s a sineket s a pályatestet egészen elborították s midőn a vonat ezen mozgó tömkelegen akart áthatni, fenakadt, mivel a kerekek és a sinek közötti surlódást a szétzúzott hernyók tökéletesen megszüntették. A vonatvezető kénytelen volt erős homokhintés által e ritka közlekedési akadályt ártalmatlanná tenni, aminek megtörténte után ismét folytatja útját.

Kolozsvári Antalnapi vásár.

(Eredeti tudósítás.)

Folyó év június 11, 12, 13-án Kolozsvárt az úgynevezett Antalnapi országos baromvásár kedvező időjárás mellett lett megtartva. Daczára a jó időnek, a vásár nem felelt meg a várakozásnak. A vevők panaszkodtak, hogy kevés és drága a marha, míg ellenben az eladók panaszta volt, hogy kevés a vevő s a marhának nincsen ára. Eladatott 500 drb. ökör, párja 240—360 frt., 360 drb. tehén, párja 150—190 frt., 180 két éves ökörtulok, párja 120—160 frt., 120 egy éves ökörborju, párja 50—90 frt., 175 két éves üsző, párja 70—110 frt., 75 drb. egy éves üsző, párja 36—50 frt. Eladatott azonkívül 120 drb. ló, párja 150—520 frt. Egy mázsa mosatlan gyapjunak ára 28—30 frt. volt.

r.

Sarlók és kapák köszörülése.

Bajorországban s Németország nyugoti részein ugyszólván egészen kiment már a kaszkalapálás divatból, e helyett hajtó köszörükövel élesítés, a kaszakő helyet pedig hozzá mágneses aczállal köszörülés használtatik. A köszörükövel élesítéshez víz kell, mint közönségesen; az aczállal köszörülés szárazan megy, márcsak ezzel is kényelmesebb a mostani kaszakőnél, mely a tülökben vizet kíván; fő pedig az, hogy az így köszörült kasza sokkal élesebb, még se kopván annyira, tovább tart, mint a kalapált. Megjegyzendő, hogy aczállal hosszszön simítva kell a köszörülést tenni.

(F. G.)

Közmondások.

A keleti széllel érkezett eső, lajhár módon üli meg helyét.
A gyakori keleti szél, drágaságot hajt.
A déli és délnyugoti szél, esővel van bélelve.
A reggeli vendég nem várja meg az estét.
A reggeli eső olyan mint a koldus, azonnal tova huzódik.
Egy naps eső, hétheti szomjuságot olt.
Ha leszáll a kémény füstje, eresz alá teknyő, bűgre.
Meleg esőben nő a gomba.
Nagy szél, zivatar, eső, szőlő, méhnek nem kedvező.
Eső után sikeres a halászat.
Eső nélküli zivatar, maga előtt hajtja az áldást.
Egy zápor eső többet ér, mint ezer öntöző kanna.
A reggeli dörgés, napnyugotkor vissza mordul.
Minél jobban dörög, annál inkább zörög.
Ha zápor eső után gőzöl a háztető, bizonyára lesz még több eső.
Villám és menydörgés, kiüti a pohánka szemét.
A gyakori eső, üresen hagyja a boros hordót.
A jégeső szegényit, de nem hoz inséget.

Ébner Sándor.

Vidéki gazdasági tudósítások.

Galacz (Teke völgye), 1878. június 11.

Őszi vetéseink száraz, hives időjárás mellett, miket mind ez ideig a széllal járó esetlegesen bekövetkeztetett esőzéstől féltettünk, — a legszebb reménységre jogosítanak. Tavaszai vetéseink is szépek; a törökbuza első kapálása csaknem befejezve; szorványosan másodolunk. Szőlőhegyeink szép hozammal biztatnak; helyen-helyen, az atka (*Phytoptus vitis*) pusztítása észlelhető; ennél nem több nyomot hagynak a cserebogarak. Gyümölcsstermésünk csaknem egészben a hernyók áldozata lett; miknek pusztítására, a vidéken, csak Tekevárosa derék polgármestere tette meg erélyes intézkedéseit. A gabonaár csökkent, különösen a búzáé. A nép szükségletét, a zsidósáfárok által Moldva-Olahországból béhozott törökbuzából fedezi. Barmaink, miknek jó ára van, egészségesek.

Szántó Károly,
gazdatiszt.

Mocs, 1878. június 13.

Az egész évi nagy szárazság miatt minden termény pusztul, a mostanig hullott két rendbéli gyenge eső még az ültetésre sem volt kielégítő. Az őszi gabonák elég jól mutatnak, de a tavaszaiak gyengén; a törökbuza nagyobb része még nem kelt ki, reményünk kevés, hogy termés legyen; füvek ritkák, széna kevés lesz. Szőlőtermés sok, de fejlődéssel késik. Szilva bőven, de egyéb gyümölcs kevés. Legelők száradnak; az állatok egészségesek; rajzás nincs.

Nagy József.

Szilágy-Ardó, 1878 jun. 16.

Itt ápril 20-tól majd semmi eső nem volt egész máig, most is csak kevés, ezért tavaszvetéseink gyérek és a törökbuza nagyon rosszul kelt ki, de azért a földet megkapaltattuk, az ősszel elvetett jól bepáczolt búzáinknak $\frac{1}{6}$ -a üszög, repczénk meglehetősek; szénánk csak fél termést ígér; gyümölcs kevés kivéve az almát, meg lehetős termést mutat; szőlőink bőtermést mutatnak, már megvannak kötve s kezdik a virágot mutatni. Az ugarvágásnak az egész megyében híre sincs, én is a repczeföldet 6 ökörral tudtam felvágatni a föld erőssége miatt. Kerti veteményeink a mindennapi öntözés daczára nem megfelelők; marháink a nagy meleg miatt és a legelő kiaszott-sága miatt istálón vannak. Különben barmaink egészségesek, ugy dísznőink és juhaink.

Zilahi Kiss Ödön,
gazdatiszt.

Sepsi-Szent-György, 1878 jun. 15.

Vidékünkön a tél kedvezőleg folyt le, az öszivetésekre nézve, de a tavaszai szárazság, melv ápril közepétől majus végéig tartott, nagyon hátráltatta a bokrosodásban. Átlag véve alig számíthatunk fél termésnél többet. A búzákat mutatnak többet, mivel a legjobb földet foglalják el. Tavaszvetéseink általában gyengék, mert május végéig csak a hólével tenyésztek. Az ápril 25-ike körül vetett törökbuza csak a könnyebb talajokon fejlődött kapa alá, a többi részben a földbe elromlott, részben most kél. Nagy része a törökbuzáknak folyó hó június elején vettették. Tavaszai vetéseink megkezdettek ápril első napjaiban lencse, borsó és zabbal s bevégeztetett, június elején dohányültetéssel. Rétjeink a folyamok mentén is ritkások, lóher és luczerna termés kielégítő. Az állat szaparulat kielégítő s az állatok egészségesek. A marha árak rendesek s a gabona árban nincs emelkedés, mivel a jelzett szárazság csak részleges.

Bonc József.

Piaczi árainkat illetőleg

megjegyezzük, hogy Besztercze, Brassó, Csik-Szereda, Déva, Erzsébetváros, Fogaras, Maros-Vásárhely, Nagy-Enyed, Segesvár, Szamosujvár, Torda és Vajda-Hunyad újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabnaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve. — **A hectoliter árának átszámítása a régi mértékre nagyon egyszerű: az összeg egy tizedrészét leütve, a maradék a gyakorlat igényeihez képest elég pontosan három véka árának felel meg. P. o. buza hectoliterje 800 kr., leütve a tizedrészt, 80 krt, marad 720. kr., mint három véka, tehát 240 kr., mint egy vékának ára!**

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.

Hirdetések.

➔ Pénz-kölcsönök ➔

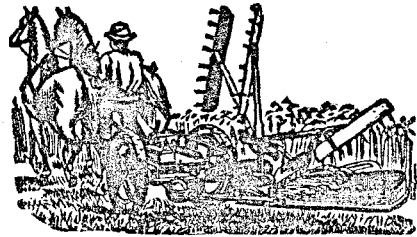
a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig 5 és 6 % kamat mellett törlesztésre és 5000 frton felülieket még előnyösebb feltételek mellett gyorsan eszközölők, bővebb felvilágosítással készséggel szolgálok.

Bekelezett terhek kifizetését szintén eszközölöm.

(6) (22—26)

Voith Gergely,

Kolozsvárt, párisuteza, 19. sz. saját ház.
(Értekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. n. 1—4 óráig)

Friedländer és Frank

(25.) Bécs, III. hintere Zollamtstrasse (8—8.)

ajánlják és felelősség mellett szállítanak a közeledő évad alkalmára:

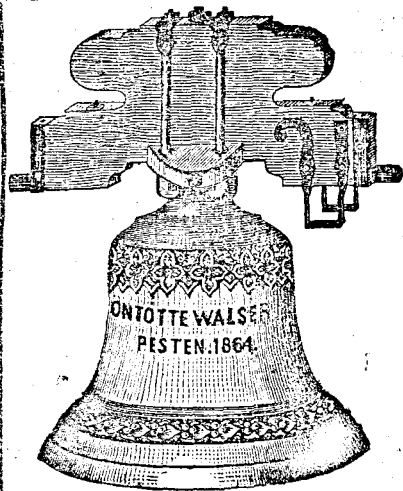
1. „Champion” kombinált kaszáló és arató gépeket.
2. Amerikai szénagyűjtőket, egy lóra, 54 hüvelyk átmérőjű nagy kerékkel.
3. „Richardson” amerikai szénaforgatókat és burgonyarakó gépeket.

➔ Rendeléseket átvesz és legzélszerűbben eszközöl ügynök **SUCHAN VENCZEL** gépész Kolozsvárt, kül-magyar utca 42 sz.; ki minden nemű gépeket igazításra átvesz.

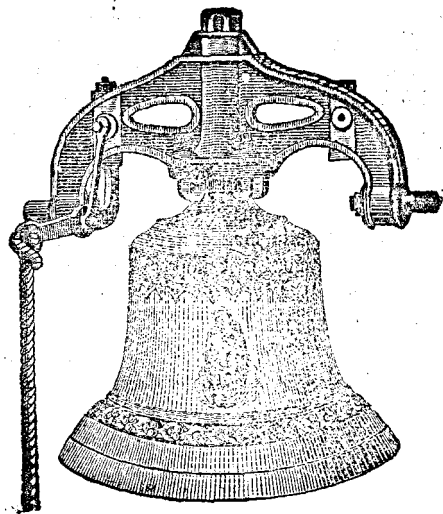
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Tömő-orosk, kovács-fúvók, takaró-ponyvak, tized mérleg és súlyok.

és kézi fecskendők, tüzi vedrek, pemeté, toló- és mászó létrák

Harangok
fa és vaskalappal.
Tűzoltó szerelvények.
Borlehozó gépek
teljesen felszerelve.
Gummi és kender tömlők, gummi köpenyek.
Szivattyus és házi kutak, azonkívül

rugany-mérga és guttaperga áruk minden eszközre, nevezetesen lapok, szellentyűk, zárkarikák, zsinórok

szerező és javító műhelye; elvállal kutak, gépek és vízvezetések berendezését és javítását (25-52.) (3.)

WALSER FERENCZ első magyar gép- és tűzoltó szerek gyára, harang és ércöntőde Budapesten,
főkraktár Kolozsvártt. bel-monostor utca 12. szám.

villanyos házi és szoba-távirádák, vezetékek tűzoltó egyletek részére

Piaci árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	alegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahus
á r a k r a j c z á r o k b a n											
Beszterce	febr. 27	840	650	—	—	300	625	240	75	300	23
Brassó	mart. 15	950	700	615	570	285	530	220	130	360	36
Csik-Szereda	april. 24	1025	805	665	575	350	620	280	100	170	28
Décs	jun. 14	750	660	570	—	240	510	300	100	200	36
Déva	dec. 23	1100	700	950	—	860	720	260	180	220	36
Erzsébetváros	mart. 16	900	700	675	—	350	600	300	160	300	34
Fogarás	jan. 25	900	880	720	—	300	600	220	130	350	34
H.-Fehérvár	jun. 8	900	800	675	—	—	600	380	—	335	44
Gy.-Sz.-Miklós	jun. 15	1000	775	665	600	275	575	165	95	—	32
Kolozsvár	jun. 20	780	—	600	—	260	650	220	150	300	42
K.-Vásárhely	mart. 25	900	750	650	560	325	618	300	100	350	34
Nagy-Enyed	jan. 24	850	675	550	—	280	525	240	80	180	32
N.-Ezreb	jan. 18	900	770	620	600	310	620	180	100	320	40
Bogasvár	febr. 21	930	700	650	—	280	600	150	90	180	32
H.-Sz.-György	jun. 17	920	830	630	500	320	550	250	150	250	36
Stamosújvár	febr. 11	930	675	605	—	260	640	360	70	400	30
Sz.-Régen	jun. 13	800	600	550	—	275	625	270	140	220	34
Sz.-Údvárhely	jun. 18	950	800	750	—	350	600	160	45	180	28
Torda	jan. 27	850	700	650	400	250	550	250	36	320	36
V.-Hunyad	mart. 30	920	800	720	—	300	620	180	100	200	36

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetés szerint akárhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda“ hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	széri hirdetésnél									
	fizetendő forint									
	1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24	1-30	1-36	1-42	1-52
16/10 v. egész oldal	8	24	45	55	120	160	180	200	220	260
8/10 v. fél "	4	12	23	43	60	80	90	100	110	130
4/10 v. negyed "	2	6	12	22	30	40	45	50	55	65
2/10 v. nyolcad oldal	1.50	4.50	8	12	16	22	24	26	28	33
1/10 v. tizenhatod "	1	3	4	6	8	11	12	13	14	17

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és

lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.